

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
PETICIJŲ KOMISIJA**

**IŠVADA
DĖL LAUROS MASALSKIENĖS PETICIJOS**

2022 m. rugsėjo 14 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija 2022 m. rugsėjo 14 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Lauros Masalskienės peticiją, kurioje pateikti pasiūlymai pakeisti Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 28 ir 39 straipsnių nuostatas, reglamentuojančias statybos užbaigimo ir nebaigto statinio registravimo (perleidimo) procedūras, panaikinant statinio (dalies) ekspertizės rangovams suteiktas teises tvirtinti deklaracijas apie statybos užbaigimą, teikti pažymą apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių.

Pažymėtina, kad 2022 m. gegužės 1 d įsigaliojo Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 17, 24, 27, 27¹, 28, 34, 39, 42, 44, 45, 47, 55, 56, 67 straipsnių ir vienuoliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-703. Siekiant panaikinti prieštaravimus tarp Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos vykdomų statybos valstybinės priežiūros funkcijų ir kitų jai pavestų funkcijų statybos srityje ir sumažinti viešojo administravimo išteklių poreikį, šio įstatymo 28 straipsnio pakeitimu atsisakyta deklaracijų apie neypatingų statinių statybos užbaigimą tvirtinimo Valstybinėje teritorijų planavimo ir statybos inspekcijoje, perduodant šią funkciją statinio (dalies) ekspertizės rangovams, 39 straipsnyje patikslintos nebaigto statinio registravimą ir perleidimą reglamentuojančios nuostatos, dalis valstybės teikiamų paslaugų perduotos vykdyti statinio (dalies) ekspertizės rangovams. Pareiškėjos nuomone, šiuos Statybos įstatymo pakeitimus būtina panaikinti dėl šių priežasčių: „Didelis kainos už pažymų apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių ir statybos užbaigimo deklaracijų tvirtinimą kilimas (kainos pokytis nuo 35 Eur iki 1500 Eur)“, „Nėra sudaryta konkurencinga aplinka tarp atliekančių šią procedūrą“, „Išaugus statybos kainoms sprendimas lygiagrečiai didinti paslaugų, susijusių su pažymų apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių ir statybos užbaigimo deklaracijų tvirtinimą, kainas yra sunkiai suvokiamas“, „Neigiama įtaka šalies konkurencingumui“, „Nepalanki aplinka investicijoms užtikrinti“, „Įmonėms, galinčioms atlikti šias paslaugas, keliami pertekliniai reikalavimai, kadangi statinių ekspertizės įmonių įgalioti atstovai tikrins tik į sistemą sukeltus dokumentus ir neatliks

statinių ekspertizės, bei nepateiks statinio ekspertizės akto kartu su deklaracija ar pažyma“, „Apie priimtus įstatymo pakeitimus visuomenė nėra tinkamai supažindinta“, „Nuo 2022 m. gegužės 1 d. ekspertizės rangovų paslauga kol kas neteikiama dėl netinkamo paslaugų teikėjų pasiruošimo“.

Nuomonę dėl pareiškėjos argumentų pateikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija:

Dėl kainų už pažymų apie statinio be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių ir statybos užbaigimo deklaracijų tvirtinimą

Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai vykdytų deklaracijų apie statybos užbaigimą (toliau – deklaracija) ir pažymų apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių (toliau – pažyma) tvirtinimo funkcijas (iki 2022 m. gegužės 1 d.), statytojų (užsakovų) mokama rinkliava nepadengdavo visų šių paslaugų teikimo sąnaudų. Sąnaudos, iš esmės neatitinkančios rinkliavos dydžio, apimdavo ne tik deklaracijos ar pažymos tvirtinimą, bet ir dalyvavimą teisiniuose ginčuose (ši veikla buvo finansuojama valstybės biudžeto lėšomis).

Aplinkos ministerijos teigimu, šiuo metu statinio (dalies) ekspertizės rangovai, veikiantys kaip verslo subjektai, teikia daugiau paslaugų už siūlomą paslaugos kainą – į šią kainą įskaičiuojamos konsultacijos, dokumentų parengimas, dokumentų įkėlimas į Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinę sistemą „Infostatyba“ (toliau – IS „Infostatyba“), deklaracijos ar pažymos tvirtinimas. Šių paslaugų sąnaudos apima ir su galimais teisiniais ginčais susijusias išlaidas. Minima aukščiausia (1500 eurų) deklaracijos tvirtinimo paslaugos kainos riba sietina su didesniais ypatingosios kategorijos statiniais ir greitesniu nei įprasta paslaugos suteikimu. Statybos sąnaudų ir paslaugų kainų kilimas susijęs ir su bendra ekonomine situacija, energetinių išteklių kainų pokyčiais.

Dėl konkurencingos aplinkos tarp atliekančių šių procedūrą nesudarymo

IS „Infostatyba“ duomenimis, šias funkcijas atlieka 31 statinio (dalies) ekspertizės rangovas.

Taip pat pažymėtina, kad Aplinkos ministerija rengia Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 2, 14, 17, 18, 24, 27, 28, 34, 35, 39, 47, 55 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo ir papildymo 10¹ straipsniu įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo Nr. XII-459 11, 16, 26¹ straipsnių pakeitimo įstatymų projektą. Šiais įstatymų pakeitimais siekiama didinti subjektų, galinčių teikti paslaugas tvirtinant deklaracijas ar pažymas, skaičių, labiau išplėsti paslaugų pasiūlą. Taip pat siūloma atsisakyti prievolės statinio (dalies) ekspertizės rangovui tvirtinti deklaraciją keičiant statinių ar jų dalies paskirtį, kai atliekami tik statinio paprastojo remonto darbai arba statybos darbai neatliekami, taip pat nesudėtingųjų statinių, kuriems nereikia statybos leidžiančio dokumento, atvejais.

Dėl neigiamos įtakos šalies konkurencingumui ir nepalankios aplinkos investicijoms užtikrinti

Nuo 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojusi deklaracijų ir pažymų tvirtinimo tvarka, kai jas tvirtina

statinio (dalies) ekspertizės rangovas, Aplinkos ministerijos nuomone, sudaro palankesnes sąlygas konkurencingumui didinti ir investicinei aplinkai gerinti. Paslauga, atsižvelgus į statytojo (užsakovo) poreikius, gali būti suteikta greičiau, taupant statytojo (užsakovo) laiką, kas ypač reikšminga, kai statyba vykdoma skolintomis lėšomis. Statytojui (užsakovui) dėl statinio statybos užbaigimo teikiama paslauga apima ne tik su deklaracijos ar pažymos tvirtinimu susijusius veiksmus, bet ir konsultacijas, dokumentų parengimą, jų kėlimą į IS „Infostatyba“.

Dėl reikalavimų įmonėms, teikiančioms šias paslaugas

Įstatymų leidėjo sprendimas funkciją tvirtinti deklaracijas ir pažymas perduoti profesionaliems, kvalifikacinius reikalavimus atitinkantiems ir teisės aktais apibrėžtas teises ir pareigas turintiems subjektams grįstas siekiu užtikrinti sprendimų teisingumą, teisėtumą, objektyvumą. Tai atitinka statybos dalyvių atsakomybės paskirstymo principą.

Dėl netinkamo visuomenės informavimo apie priimtus įstatymo pakeitimus

Pažymėtina, kad Statybos įstatymo Nr. I-1240 17, 24, 27, 271, 28, 34, 39, 42, 44, 45, 47, 55, 56, 67 straipsnių ir vienuoliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII P-3686 Seime registruotas 2019 m. liepos 11 d. Projektas tris kartus svarstytas Seimo Aplinkos apsaugos komitete. Aplinkos ministerija kartu su Valstybine teritorijų planavimo ir statybos inspekcija rengė pranešimus apie numatomus pokyčius, apie tai buvo iš anksto informuojami ir IS „Infostatyba“ naudotojai, buvo rengiamos konsultacijos, diskusijos^{1,2}.

Dėl nuo 2022 m. gegužės 1 d. ekspertizės rangovų neteikiamų paslaugų

Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos duomenimis, statinio (dalies) ekspertizės rangovai:

2022 m. gegužės 1–31 d. patvirtino 86 deklaracijas apie statybos užbaigimą, 132 pažymas apie nebaigtą statybą;

2022 m. birželio 1–30 d. patvirtino 462 deklaracijas apie statybos užbaigimą, 427 pažymas apie nebaigtą statybą;

2022 m. liepos 1–31 d. patvirtino 690 deklaracijų apie statybos užbaigimą, 528 pažymas apie nebaigtą statybą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija 2021 m. liepos 1–31 d. patvirtino 494 deklaracijas apie statybos užbaigimą ir 449 pažymas apie nebaigtą statybą. Taigi pagal pateiktą informaciją galima spręsti, kad statinio (dalies) ekspertizės rangovų

¹ <https://vtpsi.lrv.lt/lt/naujienu/statybos-inspekcija-nuo-geguzes-1-d-keiciasi-nebaigtos-statybos-deklaravimo-ir-dalies-statiniu-uzbaigimo-tvarka>

² <https://am.lrv.lt/lt/naujienu/atsakymai-i-dazniausiai-uzduodamus-klausimus-del-nebaigtos-statybos-deklaravimo-ir-statybos-uzbaigimo-procesu-pokyciu>

suteiktų paslaugų kiekis pasiekė 2021 m. analogišku laikotarpiu Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos suteiktų paslaugų kiekį.

Seimo Peticijų komisija, atsižvelgusi į Aplinkos ministerijos nuomonę, priėmė sprendimą teikti Seimui išvadą atmesti Lauros Masalskienės peticijoje pateiktus pasiūlymus pakeisti Statybos įstatymo 28 ir 39 straipsnių nuostatas, reglamentuojančias statybos užbaigimo ir nebaigto statinio registravimo (perleidimo) procedūras, panaikinant statinio (dalies) ekspertizės rangovams suteiktas teises tvirtinti deklaracijas apie statybos užbaigimą, teikti pažymą apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių. Manytina, kad peticijoje keliamas problemas būtina spręsti ne Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai grąžinant deklaracijų apie statybos užbaigimą tvirtinimo, pažymų apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių išdavimo funkcijas, bet tobulinti statinio (dalies) ekspertizės rangovams perduotų paslaugų vykdymą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalimi ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 1999 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. VIII-1408 „Dėl Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 28 punktu, Seimo Peticijų komisijos išvada dėl L. Masalskienės peticijoje pateiktų pasiūlymų atmetimo teikiama Seimui, taip pat siūloma įtraukti į Seimo rudens sesijos darbotvarkę Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos išvados dėl Lauros Masalskienės peticijos“ projektą.

Komisijos pirmininkas

Edmundas Pupinis